

BĀ•RA A BUDĀ½ES - DOPORUĀŒUJI TUHLE KNIHU

ĀŒEtrtek, 18 Ā™Ā-jen 2018

Byl

jsem pozvĀjn pĀ™ed nĀ›jakou dobou na kĀ™est knihy â€ŽVinnou naĀjĀ- dobyâ€œ o hereĀ•ce, kterĀj se mi zapsala do pamĀ›ti mnoha rolemi. HereĀ•ka, zapasovanĀj do rolĀ- veselĀ½ch a rozvernĀ½ch, je takĀ© hereĀ•kou velkĀ½ch dramatickĀ½ch rolĀ-. Za nejĀ°Ā¼asnĀ›jĀjĀ- povaĀ¼uji jejĀ- Ā°lohu v dramatu â€ŽRequiem pro panenkuâ€œ. Sice za ni dostala cenu na Toronto International Film Festivalu, ale jĀj si myslĀ-m, Ā¼e by jĀ- vĀ-ce sluĀjel Oscar. Kdyby to byl anglicky mluvenĀ½ film, jistĀ› by ho dostala.

Ale do mĀ©ho srdce se zapsala hlavnĀ- rolĀ- ve hĀ™e
â€ŽHrdĀ½ BudĀ¼esâ€œ, kterou napsala panĀ- Irena DouskovĀj.

NeĀ¼ jsem se dostal k Ā•tenĀ- knĀ-Ā¼ky o BĀjĀ™e
HrzĀjnovĀ©, znĀ›lo mi v hlavĀ›: â€ŽA hrdĀ½ buĀ•, Ā¼es vytrval, Ā¼es neposkvrnil Ā°sta ani hruĀ• faleĀjnou Ā™eĀĀ-,â€œ jak to napsal Stanislav Kostka Neumann, bĀjsnĀ-k a pĀ™edvĀjleĀ•nĀ½ komunista tĀ›lem i duĀjĀ-. A vzpomĀ-nĀjm na pĀ™edstavenĀ- a neuvĀ›Ā™itelnĀ½ pĀ™Ā-bĀ›h, v kterĀ©m tu dobu a sebe samĀ© mnoho lidĀ- poznalo.

Dokonalost tĀ© vĀ›ci a genialita role ztvĀjrnĀ›nĀ©
BĀjrou HrzĀjnovou a celĀ© tĀ© hry je postavena na krĀjsnĀ© hyperbole. V duĀjĀi â€ŽreakĀ•nĀ-â€œ holĀ•Ā•ky, jak byla oznaĀ•ena tehdejĀjĀ-mi bolĀjeviky, vyroste kvĀ›t hrdosti, svobody a odporu a vytvořĀ™Ā- cosi jako abstraktnĀ- slovnĀ- malbu, kde â€ŽhrdĀ½ BudĀ¼es neposkvrnil Ā°sta ani hruĀ• faleĀjnou Ā™eĀĀ-â€œ.

Takhle napsanĀ© je to aĀ¼ patetickĀ©, my ĀŒEĀjĀ mĀjme
spĀ-Āje sklon dĀ›lat si ze vĀ›jeho prdelky. A tak si hrajeme se slovy, s vĀ½znamy vĀ›t, pĀ™esmyĀkami pĀ-smen Ā•i slovĀ-Āek a vytvĀjĀ™Ā-me fantasknĀ- krajinu vĀ›t a vĀ½znamĀ-. A my, milovnĀ-ci knih a slov, si v tom libujeme. TakĀ¼e napĀ™Ā-klad dobĀ™e vĀ-me, Ā¼e â€ŽBoriĀj umĀ- po skalinĀjchâ€œ, a to tam, kde â€ŽfsadĀ› skvĀ- se JĀjra KvĀ›tâ€œ. Klasicky vzdĀ›lanĀ- Ā¼Ājci zĀjkladnĀ-ch Ājkol takĀ© vĀ-, Ā¼e kdyĀ¼ je venku â€Žtma jako v hrobĀ›â€œ, tak â€ŽmrĀjz foknĀjdujeâ€œ a ve svĀ›tnici je teplo u kmen. NĀ›kteĀ™Ā- z nĀj's, jako starĀjĀ- knihomolovĀ© a scifistĀ©, dokonce pochopili, Ā¼e lze najĀ-t v naĀjĀ- lidovĀ© lyrice mnohĀ© tajemnĀ© kvĀ›ty.

To jako kdyĀ¼ se jednou v BrnĀ› na â€Žconuâ€œ (to je setkĀjnĀ- milovnĀ-kĀ- sci-fi) objevil tajemnĀ½ student z KazachstĀjnu Nalim Lidochaz a pĀ™ednesl a zazpĀ-val starĀ½ slovansko-asijskĀ½
â€ŽEpos a rekovi Jakojovi a Mamileâ€œ (cituji zpamĀ›ti):

â€ŽVysokĀ½ JĀj Lovec,

vysokĀ½ Jakoja

pĀ™eskoĀ• ho, Mamila,

rovnejma nohama.

Jaho NepĀ™esko ĀŒĀ-m,

ja sa Rad AtoĀĀ-m...

Kde se objevuje vedle Jakoji a Mamily nĀ›kolik
dalĀjĀ-ch tajemnĀ½ch staroslovanskĀ½ch hrdinĀ-, moĀ¼nĀj kĀ™Ā-Ā¼enĀ½ch s Avary. PrvnĀ-m je jistĀ½ Jaho NepĀ™esko, pravdĀ›podobnĀ› z kmene ĀŒĀ-m, Ā¼ijĀ-cĀ-ho kdysi nĀ›kde v ukrajinskĀ½ch stepĀ-ch, a jistĀ½ Rad AtoĀĀ-m. Zde najdeme ve slovech â€Žja saâ€œ ozvĀ›nu staroslovĀ›nĀjtiny, kde by mohlo bĀ›t dnes v nĀjĀ™eĀĀ- velkomoravskĀ© staroslovĀ›nĀjtiny vysloveno jako â€ŽjĀj suâ€œ. Jak se dochovalo na MoravĀ› dodnes. Objev hodnĀ½ rukopisĀ-

...

Na ká™est knihy jsem se nemohl dostat, co¾ mne dodnes mrzÁ-, prÁ½ tam byla psina. No, s kÁ½m jinÁ½m by má›la bÁ½t psina ne¾ s BÁ›rou HrzÁ›novou, ne?! A tak jsem se pobavil nad knÁ-Á¾kou, která je rozhovorem a zamyÁ›lenÁ-m a hromadou informacÁ- o svÁ›tÁ› BÁ›ry a takÁ› vlastnÁ› nÁ›s. NeboÁ› umÁ›lkynÁ› panÁ- BÁ›ra je â€žMistrovÁ›â€™. Ona si oznaÁ›enÁ- â€žMistrâ€™ zaslouÁ›, jak je znÁ›mo z jednoho vyprÁ›vÁ›nÁ- starÁ›ho hereckÁ›ho barda, jemu¾ jednou jeden strÁ›c na venkovÁ›Á™-kal â€žpane Mistrâ€™ a kdy¾ byl napomenut, Á›e se tak umÁ›lci neÁ™-kÁ›, dotÁ›enÁ› pravil, Á›e â€™zoni si to pan Mistrâ€™ to oslovenÁ- zaslouÁ›.

ZÁ-skal jsem sice knÁ-Á¾ku uÁ¾ pÁ™ed â€™chvÁ-í-â€™ a má›l jsem pÁ™edsevezetÁ-, Á›e si ji v IÁ›tÁ› pÁ™eÁ›tu. OvÁ›em v tomhle IÁ›tÁ› to neÁ›lo. Kdy¾ se má›j vaÁ™-cÁ- mozek ochladil nÁ›kdy kolem pÁ›lnoci alespoÁ› tak, aby vÁ›bec nÁ›co vyprodukoval, musel jsem pracovat na dvou jinÁ›ch knihÁ›ch, na kterÁ› byly termÁ›ny, a tak jsem to nezvlÁ›dal. JÁ› nechÁ›pu, jak mohl Cervantes ve vedru, jakÁ› je v IÁ›tÁ› v Madridu a na La Mancha, kde to v IÁ›tÁ› docela dobÁ™e znÁ›m, nÁ›co napsat. Pak jsem si vzpomnÁ›l, Á›e prvnÁ- dÁ-í vlastnÁ› napsal ve vÁ›zenÁ-. Jo, to by Á›lo. BytelnÁ› Á›panÁ›lskÁ› stavby, jako je tÁ™eba El Escorial, v tÁ›ch je chladno i v IÁ›tÁ›!

Á¾ teÁ•, kdy¾ se ochladilo, jsem se do knÁ-Á¾ky pustil. DoporuÁ›uji i vÁ›m. Rozhovor Richarda Errmla s BÁ›rou HrzÁ›novou je vtipnÁ›½, dobÁ™e se Á›te a nenÁ- to taková to sebestÁ™ednÁ› povÁ-dÁ›nÁ-. DozvÁ-te se o tom, Á›e Á›ivot hereÁ›ky nenÁ- jen jÁ›sanÁ- a hopsÁ›nÁ-, dozvÁ-te se takÁ› spousta informacÁ- o mnoha znÁ›mÁ›ch a slavnÁ›ch lidech. Ale Á™eknou vÁ›m to tak nÁ›jak jinak, ne¾ v oblá-benÁ›ch Á›asopisech typu â€™drbÁ›naâ€™.

Je to prostÁ› bezva Á›tenÁ-. A proÁ• si autor myslÁ-, Á›e BÁ›ra HrzÁ›novÁ› je Vinnetou naÁ›jÁ- doby, na to si pÁ™ijdá›te v knÁ-Á¾ce sami. Jen mne mrzÁ-, Á›e jsem se s panÁ- H neseÁ›jel osobnÁ›. No, tak se uvidÁ-me nÁ›kde v divadle. Ona na jevíÁ›ti a jÁ› v hledíÁ›ti. Tak to má›j bÁ›t.

P.S. Jen doufÁ›m, Á›e mne omluvÁ- za tu â€™BÁ›ruâ€™ v titulku Á›iÁ›nku. Ale snad uznÁ›j, Á›e â€™HrzÁ›novÁ› a BudÁ›esâ€™ znÁ- blbÁ›. Takhle to myslÁ-m znÁ- daleko IÁ›pe...

VÁ›clav VLK st.